

Raiffeisenstraat 18 Eindhoven
Postbus 191 5600 AD Eindhoven

t 040 - 264 99 40
f 040 - 264 99 77
e info@rhce-eindhoven.nl
i www.rhce-eindhoven.nl

Aan:
Algemeen Bestuur van de Metropoolregio Eindhoven

Door tussenkomst van:
Dagelijks Bestuur van de Metropoolregio Eindhoven

uw kenmerk	uw brief van	ons kenmerk	datum
-	-	600324/HNO/LTE	25 juni 2020
onderwerp			doorkiesnummer
Toekomst RHCe			040 264 99 40

Geachte leden van het Algemeen Bestuur,

Strekking brief

Het Algemeen Bestuur heeft in 2015 de uitoefening van het dagelijks bestuur over het Regionaal Historisch Centrum Eindhoven (RHCe) gedelegeerd aan de Bestuurscommissie (BC) van het RHCe. De BC heeft in de afgelopen periode diverse besluiten genomen die zien op de toekomst van het RHCe. Met deze brief wordt het AB daarvan op de hoogte gesteld, en verzocht daaraan instemming te verlenen.

De hoofdlijn van de desbetreffende besluitvorming door de BC vanaf 2017 luidt als volgt.

De BC wenst de taken van het RHCe, zoals die uit wet- en regelgeving en uit de tekst van de gemeenschappelijke regeling van het openbaar lichaam Metropoolregio Eindhoven voortvloeien, onverkort voort te zetten.

Dat betekent dat de huidige uitvoeringsactiviteiten, dienstverlening en werkwijzen van het RHCe in de komende jaren worden gecontinueerd, waarbij binnen de vastgestelde begroting en meerjarencijfers:

- De advisering aan gemeenten wordt geïntensiveerd (met name inzake de relatie tussen informatica en archivalieken), en
- Met zusterinstelling(en) diepgaand wordt samengewerkt ten behoeve van diverse aspecten van informatisering (functionaliteit en toepassingsgebieden van het e-depot).

Achtergrond

Ter wille van 20 gemeenten in de regio Zuidoost-Brabant geeft het RHCe uitvoering aan een deel van door de Archiefwet 1995 aan die gemeenten opgedragen taken. Dat betreft onder meer toezicht op het archiefbeheer, beheer van naar de archiefbewaarplaats overgebrachte archieven, en advisering op o.m. het gebied van informatica en archivalieken. Het RHCe is een van de twee diensten van het openbaar lichaam Metropoolregio Eindhoven, naast de dienst MRE.

In de jaren 2015 - 2017 zijn aan het RHCe aanzienlijke bezuinigingstaakstellingen opgelegd, die alle zijn gerealiseerd. In 2017 werd door de bestuurscommissie RHCe geconstateerd dat het RHCe met verschillende problemen te kampen had, waaronder financiële tekorten, onvoldoende dienstverlening aan gemeenten, en tekortkomingen in de organisatie. Daarover is een extern bureau om advies verzocht. Mede aan de hand van dat advies heeft de BC, met instemming van het DB MRE, eind 2017 besloten een verbetertraject voor te stellen, waarover het AB op 13 december 2017 desgevraagd eveneens positief heeft geoordeeld, waarna ook een raadsinformatiebrief aan de gemeenteraden is gezonden.

De maatregelen die vervolgens door de BC zijn genomen hebben geleid tot verbeteringen. Aan de hand van o.a. vragenlijsten is vastgesteld dat gemeenten inmiddels tevreden zijn over de dienstverlening van het RHCe. Daarnaast komen tekorten niet meer voor, de relaties met externe organisaties als bijvoorbeeld Heemkundekringen zijn aanzienlijk verbeterd, de organisatie is 'reset' en fors geprofessionaliseerd. Van belang is ook dat sinds 2018 het e-depot van het RHCe operationeel beschikbaar wordt gesteld aan de twintig gemeenten, aanvankelijk ten behoeve van vooral de digitale archivering van bouwvergunningdossiers, maar inmiddels ook ten behoeve van alle digitale informatie vanwege gemeentelijke processen, waaronder bijvoorbeeld die met betrekking tot ruimtelijke ordening c.a., videotulen, etc.

De vaststelling door de BC dat het RHCe inmiddels adequaat functioneert, onverlet de eerdergenoemde gerealiseerde bezuinigingstaakstelling, leidde o.m. tot de volgende besluitvorming van de BC over de toekomst van het RHCe, namelijk om *-binnen de vastgestelde begroting en meerjarencijfers-* :

- Geen voorstellen te doen over aanpassingen van de uitvoering van taken zoals die voor 20 gemeenten door het RHCe worden uitgevoerd dan wel over de organisatie daarvan (BC 5 sept. 2018),
- In te stemmen met het Programma RHCe 2019-2020 (BC 2 maart 2019, zie bijlage 1),
- Het RHCe te verzoeken om
 - Advisering aan gemeenten uit te breiden, en
 - Samenwerking met (een) zusterinstelling(en) te verkennen; beide vooral gericht op informatisering en benutting e-depot (BC 27 februari en na 25 maart 2020).

Argumenten voor het oordeel van de BC

De BC heeft laten nagaan hoe de ontwikkeling van het RHCe in de komende 5 à 10 jaar zijn beloop moet hebben. Omgevingsfactoren zijn onder meer:

- De verbeteringen bij het RHCe vanaf 2017 en de daardoor ontstane dynamiek,
- Maatschappelijke ontwikkelingen zoals voortschrijdende digitalisering, en een nieuwe Archiefwet in 2021,

- Een overheid die toenemend taken in regievoering verricht / laat verrichten,
- Wenselijkheid om specifieke taken van de Archiefwet op regionale schaal te blijven uitvoeren,
- Noodzaak om ook de openbaar lichamen o.b.v. de wGR in de regio in staat te stellen archiefdiensten van het RHCe te betrekken,
- Mogelijke voordelen van samenwerken met andere archiefinstellingen, en de daaruit voortgekomen verkenning naar resp. verdieping van die samenwerkingsmogelijkheden,
- Voorlopige conclusies over harmonisatie/standaardisatie van de relatie tussen ICT en archivalieken in de regio,
- De noodzaak om te bepalen wat de omvang van de formatie dient te zijn, en welke competenties gevraagd worden; en dus wat de begrotingsomvang op langere termijn zal zijn,
- Toenemende publieke interesse in digitale technieken en digitaal (historisch) beeldmateriaal,
- De elf rijks-RHC's worden binnen enkele jaren ontkoppeld van het e-depot van het Nationaal Archief; dat kan van betekenis zijn voor samenwerkingsmogelijkheden en positionering van het RHCe vanwege de koppositie die het RHCe in den lande inneemt aangaande een e-depot;
- De waarneming van een extern bureau (2015) over eventuele 'ontvlechting' van RHCe en MRE. Nu is de situatie dat MRE en RHCe adequaat samenwerken bij de PIOFAH-taken. Dat past bij de RHCe-wens om daar waar dat gunstig is, naar samenwerking te streven, dus zowel bij de PIOFAH-taken (personeel, informatievoorziening, organisatie, financiën, automatisering, huisvesting), als op archivalieken- of informaticagebied.

Ter verduidelijking van dit onderwerp: het is de bedoeling dat samenwerking gezocht c.q. geïntensiveerd wordt met een (of meer) zusterinstelling(en) van het RHCe. Met het Brabants Historisch Informatiecentrum (BHIC) is het RHCe inmiddels enkele samenwerkingsprojecten aangegaan. Afhankelijk wat de ontwikkelingen daaromtrent zijn in de komende periode, kan te zijner tijd worden nagagaan of de bestuurlijke inbedding van het RHCe aangepast dient te worden, en zo ja, hoe. Dat kan zijn de continuering van de huidige situatie als een van de twee dienstonderdelen van het gezamenlijke openbaar lichaam Metropoolregio Eindhoven - naast het dienstonderdeel MRE-; andere varianten zijn ook mogelijk. Indien de omstandigheden daarom vragen, kunnen daartoe bestuurlijke voorstellen worden opgesteld.

Het is onwaarschijnlijk dat toekomstige ontwikkelingen een of meer van de bovengenoemde punten significant anders maakt, en dat de situatie waarin het RHCe heeft te functioneren in de komende vijf à tien jaar sterk verandert, onder meer vanwege de volgende aspecten.

- Het kabinet is voornemens om in 2021 een nieuwe Archiefwet van kracht te laten worden. De inhoud daarvan ligt al nagenoeg vast en maakt meer dan wenselijk dat gemeenten ter uitvoering van de Archiefwet 2021 hun krachten bundelen in een uitvoeringsorganisatie als het RHCe,
- De noodzaak om een expertise-organisatie te hebben op het gebied van digitale archivalieken en informatica, die gemeenten kan adviseren en instrueren op deze bij veel gemeenten nog tamelijk onbekende terreinen,
- De toenemende tendens dat veel functies ook (gedigitaliseerd) buiten het kantoorgebouw (bijvoorbeeld in de woning) uitgeoefend kunnen worden, wat ook op informatisering en documentatie van invloed is (meer gedigitaliseerde documenten, en meer digitaal verkeer),
- De maatschappelijk sterk vermeerderende behoefte en belangstelling om overheids- en particuliere documentatie (tekst, foto, film, geluid) te raadplegen door middel van internet,
- De vanaf 2017 snel effectiever wordende samenwerking tussen het RHCe en de MRE over verschillende functionaliteiten, waaronder facilitaire zaken; aanleiding om niet te tornen aan de nu gangbare manier van werken waar beide organisaties baat bij hebben,

- De wenselijkheid van harmonisatie/standaardisatie in de regio, ook uit oogpunt van kostenbeheersing en efficiency: inventarisatie van de meningen van de colleges van B&W leverde op men wenselijk acht dat het RHCe zich hierin positioneert,
- De voortvarendheid waarmee de in het RHCe deelnemende gemeenten samen met het RHCe in de voorbije periode werk hebben gemaakt van de digitalisering van bouwvergunning-dossiers draagt bij aan de wenselijke verdere benutting van de Duurzame Digitale Opslagvoorziening (DDO, het e-depot) van het RHCe. Gemeentelijke efficiency en kostenbeheersing is erbij gebaat dat de DDO zo breed, en zo effectief mogelijk wordt benut. Daarom zet het RHCe de gemeenten in de komende periode aan om het DDO te benutten voor alle toepasselijke digitale informatie vanwege gemeentelijke processen, waaronder bijvoorbeeld documenten over ruimtelijke ordening, en bijv. videotulen van de gemeenteraden.

RHCe medio 2020

Wat betreft wettelijke taken is het RHC 'slechts' een beleidsarme, uitvoerende overheidsorganisatie die zijn opdrachtgevers (gemeenten, overige openbaar lichamen) goed en prijs-/kwaliteit-gunstig ten dienste moet zijn.

De bedrijfsvoering gaat over geld, over gebouw, hardware en andere facilitaire zaken, maar bovenal gaat bedrijfsvoering over mensen. Een organisatie is zo goed als de mensen die er (samen)werken. Wat dat betreft verkeert het RHCe in toenemend goede omstandigheden: de omgangsvormen zijn informeel, eigen verantwoordelijkheid en zelfstandigheid worden nagestreefd, fouten mogen worden gemaakt, de sfeer is gaandeweg ontspannen.

Ook de gebruikelijke tegenstelling waar archiefdiensten soms mee te kampen hebben levert bij het RHC geen problemen op: het natuurlijke spanningsveld tussen enerzijds de meer bureaucratische, protocollaire inslag van de mensen van toetsing (dat is aldaar een wenselijke en professionele houding, van een notaris wordt het ook niet geaccepteerd als men het niet zo nauw neemt met de regels) en anderzijds de wat lossere, meer op tevredenheid georiënteerde dienstverlenings- en publieksmensen wordt gaandeweg omgebogen in wederzijdse aanvulling en waardering.

Dat levert een lichte en platte organisatie op die beoogt een prettig werkklimaat te bieden aan de medewerkers; het structureel lage ziekteverzuim (gem. 0,5 %) is betekenisvol. Minstens zo belangrijk is dat die zich professionaliserende bedrijfscultuur ook tot betere resultaten leidt: optimale uitvoering van de opgedragen wettelijke taken; adequate dienstverlening aan gemeenten, instellingen en burgers, en adviserend, instruerend en innoverend op het snijvlak van archivistiek en informatica.

In terugblik:

- Er waren recent goed ontvangen bestuurlijke- en erfgoedbijekomsten. Waarvan het vervolg geagendeerd is, uiteraard afhankelijk van het verloop van de Covid-crisis,
- Gaandeweg ontvangt het bestuur toenemend meer informatie over de primaire productie,
- Periodieke contacten RHCe/gemeenten zijn er in algemene en in specifieke zin. Bij dit laatste gaat het bijvoorbeeld over beperkingen van publieke raadpleegbaarheid, over uitplaatsing van ook digitale archieven, over normen, criteria en eisen, en waaraan goede archiefvorming moet voldoen,

- De bij gemeenten levende wensen/maatregelen waarin het RHCe van betekenis moet/kan zijn, zijn in beeld, en in de planning opgenomen (bijvoorbeeld: advisering over publieke raadpleegbaarheid, implementatie nieuwe Archiefwet, begeleiding digitale processen, ondersteuning kennisontwikkeling, etc.; zie ook de verslagleggingen van het contact-overleggen en de diverse vergaderingen, alle opvraagbaar). Waar dat capacitair verantwoord is kan het RHCe behulpzaam zijn bij de gemeentelijke archiefzorg,
- De Kwaliteitsmonitor (dec. 2019) gaf aan dat RHCe nagenoeg gelijk scoort aan het gemiddelde in Nederland wat betreft dienstverlening aan bezoekers c.a.,
- Inmiddels worden vacatures gevuld aan de hand van de wenselijke competenties, mede gegeven de BC-besluitvorming, waarbij rekening wordt gehouden met ook gemeentelijke behoeften,
- 2019 gaf een overschot op de begroting; uiteraard zal ook in 2020 binnen de begroting worden gebleven.

Advies

Onze Bestuurscommissie heeft in haar vergadering van 11 juni 2020 besloten uw Algemeen Bestuur nader te berichten, en u te verzoeken in te stemmen met de strekking van deze brief, en er dus ook mee in te stemmen, binnen de vastgestelde begroting en meerjarencijfers, om:

- De taken van het RHCe, zoals die uit wet- en regelgeving en uit de tekst van de gemeenschappelijke regeling voortvloeien, onverkort voort te zetten,
- De huidige uitvoeringsactiviteiten, dienstverlening en werkwijzen van het RHCe te continueren,
- De advisering aan gemeenten te intensiveren (met name over de relatie tussen informatica en archivistiek),
- Met zusterinstelling(en) diepgaand samen te (gaan) werken ten voordele van dienstverlening aan gemeenten, instellingen en burgers (o.m. functionaliteit en toepassingsgebieden van het e-depot).

Met vriendelijke groet,
Bestuurscommissie Regionaal Historisch Centrum Eindhoven

F.L.J. van der Meijden
Voorzitter

H.C. Noppen
Secretaris

Bijlagen

1. *RHCe-programma Werk & Uitvoering 2020*
2. *Specifieke punten gemeenten/RHCe*
3. *Formatie en bezetting*
4. *Analyse en wenselijke ontwikkelingen RHCe*